

ΤΟ ΝΟΗΜΑ

της Ρένας Τζωράκη – Μανουκάκη

Συνέντευξη με τον ποιητή Γιώργο Δουατζή

Η άποψή σας για την κατάσταση της χώρας μας σήμερα;

Βρισκόμαστε σε εμπόλεμη κατάσταση. Το έγγραφο πριν δυό χρόνια στην “Πατρίδα των καιρών”: Πόλεμος σου λέω, πόλεμος / χωρίς πυρομαχικά κι ομοβροντίες/ στρατηγοί, τα γκρίζα κοστούμια/ και τα κολλαριστά πουκάμισα.

Ένα πειραματόζωο έκαναν την πατρίδα μας, στα χέρια αδηφάγων παγκόσμιων τρωκτικών, τα οποία θέλουν να την απαξιώσουν σε όλα τα επίπεδα, ώστε μετά να εισβάλουν εξαγοράζοντας πάμφθηντα τα πάντα. Βρισκόμαστε υπό σκιά. Αλλά για να υπάρχει σκιά πρέπει να υπάρχει φως. Κι αυτό το φως περιμένει να το αποκαλύψουμε.

Μπορεί η Ελλάδα να φύγει από την μέγγενη του μνημονίου;

Και βέβαια θα φύγει. Το θέμα είναι πώς και πότε. Αυτοί που σφίγγουν τη μέγγενη που λέτε, ξέχασαν όμως πως αυτός ο λαός διαθέτει και στις δύσκολες στιγμές υψώνει λάβαρα σύμπνοιας, αλληλεγγύης και ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. Λάβαρα δηλαδή που δεν αγοράζονται με όλους τους θησαυρούς του κόσμου.

Μπορεί η φιλοσοφία, η ποίηση και η γνώση του Ελληνισμού να βοηθήσουν στο ξεπέρασμα της κρίσης;

Η φιλοσοφία εκπαιδεύει το μυαλό, οξύνει την κρίση και μας δίνει τη δύναμη να αποδεχτούμε ότι δεν μπορούμε να βασιζόμαστε σε καμιά αλήθεια, διότι κάθε αλήθεια εμπεριέχει το σπέρμα αυτοαναιρέσής της.

Η Ποίηση ξεπλένει τις πληγές και με περισσή αγάπη για τον άνθρωπο δίνει κουράγιο ώστε να οικοδομούμε ένα σωτήριο αξιακό σύστημα, το οποίο οδηγεί από το προσωπικό στο συλλογικό μέσα από πανανθρώπινα ιδανικά. Η Ποίηση βρίσκεται εν δυνάμει απέναντι σε κάθε μορφή εξουσίας. Μην ξεχνάμε τη δύναμη του λόγου, του πνεύματος και των ανθρώπων τους. Όπως έχω ξαναπεί, πώς μπορούν οι φερόμενοι ως ισχυρότεροι να καταποντίσουν έναν Όμηρο, Αρχίλοχο, Σεφέρη, Ελύτη, Λειβαδίτη;

Η γνώση του Ελληνισμού, σημαίνει γνώση ιστορίας, άρα πρόσληψη μεγάλων μαθημάτων ζωής, δημοκρατίας, ισονομίας, δικαιοσύνης. Μαθήματα – όπλα για αγώνα δηλαδή. Πόσο θα αντέξει η όποια κρίση στα όσα ενάντια σε φέρουμε ως λαός;

Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, που η σκέψη υποδουλώνεται στο φόβο, πιστεύετε ότι η ποίηση μπορεί να βοηθήσει τον άνθρωπο;

Νομίζω ότι σε περιόδους κρίσης πάντοτε οι άνθρωποι έβρισκαν καταφύγιο στην Τέχνη, πολύ περισσότερο στην Ποίηση. Ανατρέξτε σε σκληρές περιόδους που έζησε ο τόπος μας, πιο πρόσφατο παράδειγμα η επτάχρονη χούντα, και θα βρείτε διαμάντια στην παραγωγή πολιτισμού, ιδιαίτερα στην Ποίηση. Και θα διαπιστώσετε επίσης εκτεταμένη πρόσληψή τους από τον λαό.

Έχετε δίκιο να αναφέρεστε στον φόβο που αποτελεί όπλο των εξουσιαζόντων, διότι ο φόβος παραλύει σκέψη και συναισθήματα και είναι βασική προϋπόθεση υποταγής.

Η Ποίηση νομίζω πως μπορεί να οδηγήσει στην αγνόηση του φόβου με την υπέρβασή του ως φθοροποιού συναισθήματος και ως στοιχείου υποταγής. Εναλλακτικά η Ποίηση μπορεί να οδηγήσει και στην ευθεία αντιμετώπιση του φόβου, με στάση αναμέτρησης και υποταγής του από τον άνθρωπο. Κι αυτά είναι δυνατά, διότι η Ποίηση ως ύψιστη ανασύσταση του Λόγου, ήταν πάντοτε πεδίο όπου ο ανθρώπινος νους αντιστεκόταν με απρόβλεπτης ισχύος δυνάμεις.

Από πού να κρατηθεί ο σύγχρονος άνθρωπος για να αντιμετωπίσει την πολλαπλή σημερινή κρίση;

Ο άνθρωπος να κρατήσει τον άνθρωπο, να κρατηθεί από αυτόν και από τον εαυτό του. Ξέρουμε ότι κάθε κρίση είναι παροδική. Μην ξεχνάμε ότι η κρίση άρχισε ως κρίση πολιτισμού, αξιών ζωής και μετά έφτασε να είναι και οικονομική.

Ήδη βλέπουμε μια κοινωνία να υποφέρει, αλλά συγχρόνως να αναδεικνύει αντανakλαστικά ευγένειας, αλληλεγγύης, συμπαραστάσης με πρακτικό τρόπο στους αδύναμους. Επιστρέφουμε δηλαδή στον πολιτισμό που χάσαμε. Εγκαταλείπουμε – ελπίζω – το εγώ και περνάμε στο εμείς.

Η ιστορία σε περιόδους κρίσης μας δίνει μαθήματα όχι μόνο επιβίωσης, αλλά και ανάτασης ψυχής, έξαρσης ανθρώπινων ευαισθησιών, ουσιώδους παραγωγής πνευματικού έργου. Φτάνει να πιάσεις το χέρι του διπλανού και να του πεις “κουράγιο, δεν είμαστε μόνοι” για να γίνει το επόμενο και μεθεπόμενο βήμα.

Υπάρχουν σήμερα πνευματικές φωνές που αντιστέκονται στην ποδοπάτηση αξιών και στην παραποίηση της αλήθειας;

Υπάρχουν τέτοιες φωνές και δεν μπορούν να τις πνίξουν οι ευτελείς. Η ισχύς των γνήσιων δημιουργών, των πνευματικών ανθρώπων, οι οποίοι παράγουν και δίνουν έργο στον κόσμο, είναι πολύ μεγαλύτερη από όσο υπολογίζουν οι διαφθορείς του τόπου.

Πιστεύω ότι το έργο των πνευματικών ανθρώπων είναι από τη φύση του κατά της εξουσίας, υπηρετεί τον άνθρωπο, αξίες ζωής και ήταν ιστορικά πάντοτε αυτό που διέσωζε την ανθρώπινη υπόστασή μας.

Αυτές οι φωνές υπάρχουν και η δύναμή τους δεν έχει να κάνει με ένταση και φτηνές κραυγές, αλλά με την βαθύτερη ουσία της ανθρώπινης ύπαρξης, η οποία υπάρχει μόνον μέσα από την ελευθερία και την αξιοπρέπεια, πράγματα που θέλουν να μας υπαρπάξουν σήμερα. Ίσως σε δύσκολους καιρούς πρέπει να προσπαθούμε να αφουγκραστούμε αυτές τις φωνές, πριν σκεφτούμε αν υπάρχουν.

Σε τι αξίζει να πιστεύουμε σήμερα;

Στον άνθρωπο. Στις πανανθρώπινες αξίες, οι οποίες στήριξαν αγώνες, επιτεύγματα και αναβάθμισαν πραγματικά την ποιότητα της ανθρώπινης ζωής. Στην αγάπη στον συνάνθρωπο, στους κοινούς αγώνες. Λίγα είναι αυτά;

Ποια θέματα πραγματεύεται η ποίησή σας;

Πώς να μπορέσω να απαριθμήσω τα ίδια τα συστατικά της ζωής, τα οποία τραγουδάει ένας ποιητής...

Από πού αντλείτε την έμπνευσή σας;

Δεν ξέρω από πού αντλώ τι, διότι είναι μια διαδικασία την οποία δεν ελέγχω συνειδητά. Αν κρίνω από τα εγερτήρια που με οδηγούν στη γραφή, μάλλον κύρια πηγή είναι ο έρωτας για τον άνθρωπο, για τον αγώνα βελτίωσης της ζωής, για την αναζήτηση, για την ιερότητα των στιγμών – αιώνων μας, για τη δυνατότητα να κοιταζόμαστε στα μάτια, αλλά να κοιτάζουμε συγχρόνως κοινούς στόχους. Είμαι ισοβίως ερωτευμένος...

Ο μεγαλύτερος φόβος σας;

Νομίζω πως φοβάμαι την κατάρρευση της αξιοπρέπειας του λαού μας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Σε προσωπικό επίπεδο, φοβάμαι την αδυναμία να δημιουργώ και κυρίως να μοιράζομαι. Ακόμα, το ενδεχόμενο να μετατραπεί η επιλεγμένη μου μοναχικότητα σε αφόρητη μοναξιά.

Ο θάνατος;

Δεν μπορώ να διανοηθώ την ύπαρξη ζωής χωρίς το θάνατο. Θα έλεγα ότι δίνει περιεχόμενο στη ζωή. Δεν τον φοβάμαι, αφού τον ορίζω ως τελευταία πράξη ζωής κι έπειτα δεν θα ήθελα να είμαι αθάνατος. Νομίζω ότι θνητότητα και φθαρτότητα δείχνουν στον άνθρωπο το δρόμο της ταπεινότητας, που οφείλουν να ακολουθούν οι σκεπτόμενοι

άνθρωποι. Είναι ίσως ένας δρόμος αυτός για όσους φοβούνται το θάνατο.

Τι σας δίνει μεγάλη χαρά και τι μεγάλη θλίψη;

Χαίρομαι πολύ όταν μπορώ να προσφέρω και να γίνομαι αιτία να χαίρονται οι άλλοι. Χαίρομαι που μπορώ να βλέπω τον ουρανό, τη θάλασσα, τους ανθρώπους, την ομορφιά κι εγώ μου κρύβεται καμιά φορά.

Θλίβομαι στη σκέψη να μην μπορώ να προσφέρω, κυρίως όταν βλέπω να πονούν οι διπλανοί μου. Και θλίβομαι βαθύτερα όταν βλέπω δημιουργούς να ολισθαίνουν στη μικροψυχία και την αντιπαλότητα, όταν θα έπρεπε με τη στάση ζωής τους να παραδειγματίζουν.

Τι μπορεί να κάνει τον άνθρωπο ευτυχισμένο;

Δεν μπορώ να ξέρω. Μόνον να φαντάζομαι μπορώ. Αλλά και πάλι με εμποδίζει το αιώνιο ερώτημα τι είναι για τον καθένα ευτυχία. Απόλυτα προσωπική έννοια, στιγμιαίας διάρκειας. Και έχει τόσες στιγμές η ζωή μας...

Είστε ευτυχισμένος;

Ελάχιστες στιγμές. Ικανές όμως να με ανατροφοδοτούν για να διατηρώ ένα αίσθημα άδολης αγάπης, το οποίο με τη σειρά του με στέλνει στην Υψίστη μου, την Ποίηση.

Οι ευχές σας για το νέο μας περιοδικό www.tonoima.com;

Εύχομαι από καρδιάς να είναι βήμα ελεύθερης έκφρασης, άμιλλας, πνευματικής ανάτασης και χώρος ζεστής φιλοξενίας κάθε δημιουργικής φωνής. Να διαχυθεί ταχύτατα στον ιστοχώρο.